

ці процеси — то стає наглядною певна спрощеність, поверховість, швидкий результат у досягненні і опануванні професії акторів театру та кіно.

Класичні академічні театральні ЗВО усвідомлюють свою відповідальність за високопрофесійний рівень фахівців театру і будь-що пробують зберегти процес традиційного напрацювання попередніх поколінь у театрі. Та невгамовний темпоритм життя, поспішність не стати «консервативними», «традиціоналістами» стають теж певним поштовхом до стежок, де можна втратити найголовніше — рівень світогляду акторів театру та кіно.

При Харківській державній академії культури експериментальна майстерня театральних досліджень (ЕКМАТЕДОС) намагається створити ту золоту середину в навчальному процесі акторів театру та кіно, де було б комфортно жити в сучасних умовах та не втратити великі досягнення митців попереднього часу. Це можна побачити, якщо зважати на зміст навчальних дисциплін з майстерності актора (теоретичних та практичних) з 1 по 4 курс. Так, на 1 курсі поряд зі системою Станіславського вивчаються впливи світових філософій, релігій найрізноманітніших конфесійна професію актора, поглиблюється пізнання головного інструменту актора — його організму зі всіма складовими, вивчається вплив сну на професію актора, поняття про гіпноз тощо. У тренінги на 1 курсі додаються теоретичні і практичні можливості пізнання як самого себе, так і майбутнього сценічного образу (через історичні епохи від первісної людини до сьогодення і побудова ірреальних, фантастичних персонажів). На 2 курсі глибоко і системно вивчаються світові театральні школи та напрями, із практичним показом уривків драматичних творів по певній театральній школі. 3 курс і перший семестр 4 курсу — це входження в процес дослідження тенденцій екзистенції у театрі та кіно, опанування надзвичайно складного процесу техніки та технології роботи актора в драматургії нереалістичного спрямування: парадоксу, абсурду, сюрреалізму.

Такий процес навчання студентів в ЕКМАТЕДОСі на кафедрі майстерності актора ХДАК, безперечно, надає позитивних результатів. І не лише як професійних з пізнання майстерності ремесла актора, а й стають певною альтернативою «хаосу» сучасного світу глобалізації і збереження в кожному з молодих митців його генетичного коду та унікальної творчої індивідуальності.

С. І. Гордєєв

ТВОРЧИСТЬ В. І. ЦВЕТКОВА ТА ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ДОСВІДУ МАЙСТРА В СУЧАСНІЙ ТЕАТРАЛЬНІЙ ОСВІТІ

S. I. Gordeev

V. I. TSVETKOV'S CREATIVE WORK AND SOME PROBLEMS OF USING THE MASTER'S EXPERIENCE IN MODERN THEATER EDUCATION

У мистецтві за всіх часів був дефіцит на особистості. Тому зустріч з явищем дійсно неординарного порядку завжди є подією. Такою постаттю, яскравою особистістю в театральній педагогіці безумовно був В. І. Цветков. Людина великої мистецької обдарованості та загальної ерудиції, він став помітною постаттю на українському театральному обрії, як митець, професор по класу режисури Харківської державної академії культури.

В. І. Цветков належав до плеяди відомих діячів української та російської театральної школи ХХ ст. Його педагогічний метод ґрунтувався на засадах всебічного вияву особистостей режисера та актора, розвитку індивіда. Всеволод Іванович постійно звертався у своїх педагогічних прийомах роботи з актором до театральної системи К. С. Станіславського. Мистецтво театру було для нього нерозривно пов'язано з природою та життям. В. І. Цветков був упевнений у тому, що воно не може бути заключено в якісь рамки. Тому, працюючи зі студентами, він прагнув виявляти в педагогіці певний зміст, пов'язуючи його з пошуками та відкриттями сучасного театрального мистецтва.

На ранніх етапах роботи над сценічним твором педагог застерігав учнів про небезпеку нехтуванням режисерським аналізом, який пов'язаний з ретельним вивченням особливостей п'єси, її тексту (проблема «автор та актор», «актор — виконавець ролі»). Свідомість, власне кажучи, визначала увесь процес його творчості, у який велику увагу майстер приділяв методу роботи режисера з актором. Тут на перший план він висував роль фантазії та уяви.

У теоретичних працях В. І. Цветков вказував на три основних типи асоціативних зв'язків, що народжуються під впливом уяви. Це: 1. Побудова визначеної смислової концепції ролі; 2. Здатність, що пов'язана з прагненням артиста викликати у себе настрій, споріднений тому, що виражений у п'єсі; 3. Наявність життєвих аналогій, що безпосередньо пов'язані для артиста з асоціаціями та уявленнями зі свого власного досвіду.

Багато часів під час підготовчої роботи зі студентами над виставою В. І. Цветков віддавав безпосередньо репетиціям, які передували прем'єрі вистави. Особливе місце у виховній праці з учнями він приділяв питанню про акторське хвилювання та його переборювання під час виступу у виставі.

Творчий підхід до постановки навчальної вистави був органічно пов'язаний у В. І. Цветкова з трьома найважливішими особливостями його художнього методу. До першої з них слід віднести постійне бажання розглядати гру актора на сцені як «живе життя». Головним засобом сценічного виявлення при такому тлумаченні виконавського мистецтва В. І. Цветков вважав здатність знайти логіку поведінки героя у виставі. Мистецтво логічно розгортати сценічну дію персонажа в подіях п'єси було тісно пов'язано з другою особливістю — з поняттям так званого «горизонтального мислення». У визначенні основного темпоритму виконання образу відбувається й третя важлива особливість — прагнення до гармонійної пропорціональності внутрішнього змісту та характерності у втіленні сценічного образу.

В. І. Цветкову були притаманні особливі гнучкість й проникливість в оцінці сценічних можливостей учнів, на яких він мав плідний вплив. Як у режисерському мистецтві, так і в педагогіці він був дійсно творчою людиною, тому постать В. І. Цветкова й нині є еталоном для послідовників, що продовжують традиції його театральної школи.

Теоретична спадщина та творчий доробок майстра можуть виявитися плідними для практичних завдань сучасної театральної освіти.